



БРИГАДИР: — Һарадасан, нечә күндүр колхозда ишә чыхмырсан?
 КОЛХОЗЧУ: — Рәһмәтлик оғлу, өз ишләримдән мачал тапырам ки, һәлә колхозда да ишә чыхам?

К И Р П И

„Кэбин Оюнү“

Тэсэвүр эдин ки, сиз эвиниздэ өз арвадынызла отуруб ширин сөһ-
бет эдирсиниз. Бирдэн гапы ачылыр, эйиннэ сырыглы пенчэк кеймиш,
топ гарасаггал, чопур, ека бурун бир киши ичэрийэ кириб сизэ дейир:

— Зәһмәт чэкин байыра, бу арвад мәнимдир, букүнэ кими сиз яша-
мысыныз, бундан сонра мән яшаячагам.

Сиз эсэбилэширсиниз, атданыб-дүшүрсүнүз, гарасаггал кишини
богмаг истэйирсиниз. Арвадыныз да гээблэниб аягларыны ерэ дөйүр,
бу тээ «эрин» рэдд олуб кетмэсини тэлэб эдэр. Гарасаггал киши исэ
тэмкинни позмадан элини чибинэ салыб молланын яздыгы кэбин ка-
гызыны чыхарыр вэ сизэ кестэриб дейэр:

— Неч өзүнүздэн чыхмаг лазым дейил, будур сизин арвадыныз
Күлбэниз ханым Сәфдэр гызына кэбин кэсдирмишәм. Шәриәтин эмри-
лэ о, мәним һалалча малымдыр.

Моллалара кор-коранэ инанан адамлар мүмкүндүр ки, белэ бир эһ-
валатын баш верэчэйнэ шүбһэ этсинлэр вэ десинлэр ки, «бу чүр иш
олмаз, молла өзү көрмөдийн арвада кэбин кэсмэз». Анчаг биз дедийн-
мизи сүбүт этмэйэ һазырыг. Бунун үчүн бир азча сәбр лазымдыр.

Охучу, мәтләб үстэ кеч кәлдийимиз үчүн бизи багышласын. Биз
доғрудан да эһвалаты ачыб демэйэ тэлэсмирик. Чүнки чанилэрин һәр
икисинин яхасы бизим элимиздәдир. Бу чанилэрин бири чаван бир гы-
зын һамусуна тохунан вэ сонра молла кэбин кэсдирмәклэ ишэ шәр'и
бир дон кейдирмэйэ чалышан коммунист Юнус Зейналов, икинчиси га-
нунсуз кэбин кэсэн молла һүсейн һүсейновдур. Молланын Зейналова
вердийн кэбин кагызынын сурәтини охучулар сәһифәмиздә көрүрлэр.

Молла һүсейн Ағдам районунда һамы таныыр. Бу, нечэ дейэр-
лэр, чохдан бәри «кизли фәалийәтэ» кечмиш моллалардандыр: йә'ни,
башына эммамэ гоймаз, эйиннэ ләббадэ кеймэз, белинэ гуршаг багла-
маз, элине неч тәсбәһ дэ көтүрмэз. О, ади гочалар кими садэ кейинэр.

Молла һүсейн Ағдам ат заводунда ишлэйән оғлу вэ гызы илэ бир
ердэ яшайыр, йә'ни заһирдэ онларын һимайәсиндәдир, батиндэ исэ онун
нәлэр этдийини бир өзү билир, бир дэ онун янына кәлән мүштәрилэр.

Молла һүсейн эвдэ отуруб дуа язмаглар мәшгул олдуғу заман бир-
дэн гапы ачылыб Зейналов кирди ичәри вэ:

— Ай ахунд, эл мәним, этэк сәнин — дейэ ялвармаға башлады.

— Ай аллаһын мө'мин бәндәси, тэләсмәк шейтан ишидир, эйләш,
сәбр илэ сөйлэ көрәк дәрдин нәдир?

— Дәрдин нэ олачаг, партия билетэ элдән кедир, көпәк гызы мән-
дән һәр ерэ эризэ вериб.

— Нэ үчүн ахы? — дейэ молла сорушду. — Мәкәр аранызда ЗАГС
вэ я шәриәтлэ кэбин ваге олмайыб?

— Бәли, ваге олмайыб, — дейэ Зейналов чаваб верди. — Етишмиш
гыз иди, көтүрдүм аптекэ хидмәтчи, дедим хырда-хырда мәшгул ола-
рам, етимдир, горхар, диниб данышмаз. Иш-ишдән кечәндән сонра
башлады гышгыр-багыр салмаға. Дедим: «Сәсини чыхарма, сәни алача-
гам». О да деди: «Сәнин арвадын вэ үч ушағын вар, мәни нечэ ала би-
ләрсән?» — Дедим: «Ай гыз о арвадым ЗАГС-ладыр, сәни молла кэбини
илэ сахлаячагам». Гурбан олум сәнэ ай молла, мәнэ бир кэбин кагызы.

Молла һүсейн Зейналовун узатдыгы йүзлүкләри гатлайыб чибинэ
гойду вэ дәрһал ишэ башлады.

О, кэбин кагызыны эрәб әлифбасилэ язырды. «Аллаһын мө'мин бән-
дәси» Юнус Зейналов көзләрини дөйэ-дөйэ кагыза бахырды. Молла
яздыгларыны һүндүрдән охуор вэ ону баша салырды:

— Башдан язырам «Һүвәл-мүәллифу бейнәл-клуб», йә'ни сәнинлэ
һәммин гызын гәлблэри көнүллү сурәтдә бирләшир. Бу узун хәтдэ язы-
рам: «Әлнакиһ» — йә'ни: «Эвләнән». Бурада сәнин адыны язырам «Юнус
ибн Әли», йә'ни «Юнус Әли оғлу». Бурада эләвэ язырам ки, «эгди-
сани» йә'ни «икинчи дөфә эвләнәрсән». Бу бири тәрәфдәки гуйруғу узун
язы «Әлнакиһ» эдир, йә'ни «Эрә кедән». Бурада гызын адыны вэ атасы-
нын адыны язырам. Алтдакы узун гуйруглу хәтдэ язылыр: «Вәкиләһ»,
йә'ни кишинин вәкили кимдир. Язырам: «Нәфсәһ», йә'ни: «Өзү». Бу би-
ри тәрәфдәки гуйруглу хәтдэ язылыр: «Вәкиләһа», йә'ни: «Гызын вәки-
ли». Язырам ки, «Нәфсәһа». Йә'ни «Гызын өзү».

Баягдан көзләрини дөйән Юнус молланы даяндырды:

— Яздығындан белэ чыхыр ки, куя гыз өзү бурададыр вэ өзү кэбин
кэсдирмәйэ разылыг верир. Бәлкэ бирдән гыз деди ки, мән неч мол-
ланын үзүнү көрмәмишәм, онда нечэ олсун?

— Гыз нәкарадыр ки, сәнин кими элдән зирәк мө'минни үзүнэ дур-
сун? Сән дейәрсән молланын янына бир ердэ кәлмишдик.

— Әлбәттэ — дейэ, Зейналов молланы архайын этди. Молла:

— Кэбинин кәрәк гиймәти ола — деди. — Мән арвадлары һәмишэ
бир инәк гиймәтиндэ көтүрүрәм. Бах, язырам: «Әлнакиһи шәр'и мәб-
ләғи — мә'лум ек кавмадэ, гиймәтәш ек һәзар манат, пул — совет, ра-
йичи-зәманә». Йә'ни: «шәр'и кэбин кәсилди бир инәйэ, гиймәти мин ма-
нат совет пулу, күнүл курсилэ».

Зейналов аяға галхыб:

— Йох, молла, бир эл сахла! — деди. — Нечэ йә'ни инәк гиймәтинэ?
Сонра мәнэ төһмәт эдәрлэр, дейәрлэр молла көһнэ фикирлидир, ган-
мыр, бу отуз алты илдэ көрүнүр совет гурулушунун гоҳусу бурнуна дөй-
мәйиб, совет адамыны бир инәйэ барабар тутур, дейәрлэр сән ки,
партиячысан, нийэ буна разы олдуң? Йох, мән биабыр оларам, сонра
мәнэ дейәрлэр алдығын арвад инәйэ барабардирсә, сән өзүн дэ өкүзэ
барабарсән, адым галар Өкүз Юнус.

— А киши, бу, шәриәтин гайдасыдыр, кәрәк кэбин бир шейэ кәси-
лэ. Мән отуз илди кэбинләри белэ кәсирәм.

Молла кэбин кагызыны имзалайыб «тээ бәйэ» верди.

Кэбин кагызы вэ молланын дуалары сөз йох ки, өз ролуну ойнады.
Район прокурору Әлиев Зейналову мөс'улийәтэ алачағы һагғында дө-
шүнэ дөйдүйү һалда; онун «кишини» башга «ишләрин» алтында кизлэ-
диб ятыртды. Баш аптекләр идарәсинин Евлах шө'бәси Зейналов кими
биабыр олмуш бир адамы вәзифәсиндән говмаг эвәзинэ, онун анчаг ери-
ни дөйишди. Йә'ни Ағдам аптек мүдирэ вәзифәсиндән көтүрүб Хы-
дырыстан аптек мүдирэ вәзифәсинэ тә'йин этди. Ағдам район партия
комитәсиндэ дэ Зейналова «языглары кәлди». Ону партия сыраларында
сахлайыб дедиләр: «Гой өзүнү бир дэ яхшы-яхшы кестәрсин».

Биз Зейналовун кеч-тез өз чәзасыны чәкәчэйнэ инандығымыз-
дан фел'етонумузун икинчи гәһрәманы молла һүсейни вэ үмүмийәтлэ
«кэбин оюнунун» үзәриндә даянмаг истэйирик. Молла һүсейн мүгәс-
сирдирми? Бәли, молла һүсейн вэ онун кими фырылдагчыларын тәҗси-
ри ондадыр ки, онлар икиарвадлылығын яйылмасына көмәк эдир, чох-
арвадлы кишилэрин позгунлуғ вэ эхлагсызлығыны гануни шәклэ салыр-
лар. Онлар кэбин кәсдикләри арвадларын биринин дэ үзүнү көрмәдән
кэбин кәсирләр. Онлар һәтта эхлагсыз бир адамдан пул алыб әрли ар-
вадларын да кэбинини өзкә кишиэ кәсә биләрлэр.

Бу сөвләри охуян «мө'мин бәндәләр» әтираз эдиб дейэ биләрләр:

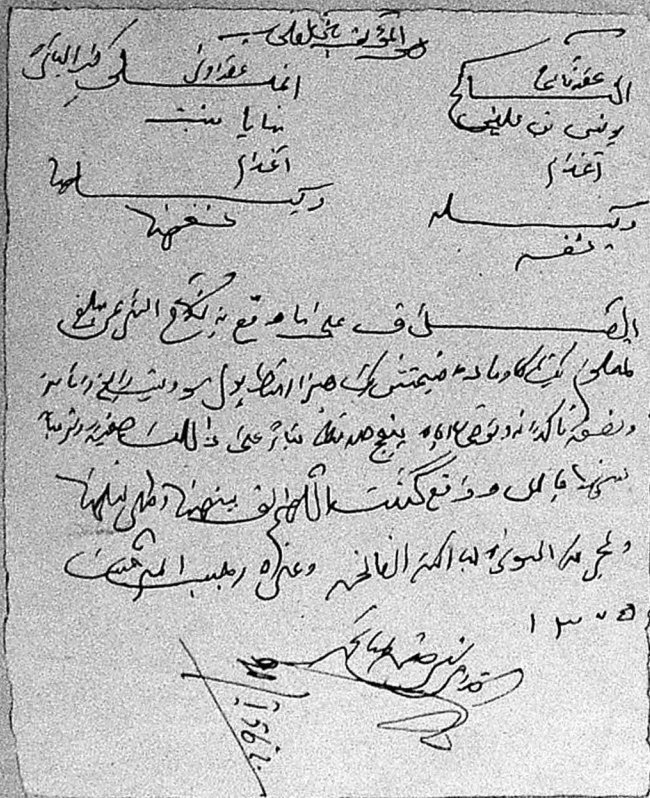
— Совет һөкүмәти шәриәтлэ кэбин кәсдирләмәсинэ йол верир.
«Кирпи» нэ һагла кэбин кәсэн моллалары тәнгид эдир?

Биз бу суала белэ чаваб веририк:

— Бәли, Совет һөкүмәти неч бир кәсин дини әтигадына гарышмыр.
Һәр кәс Совет һөкүмәтиндә аллаһа инана да билэр, инанмаа да. Истәр
«мө'мин» ол, истәр «кафир», аллаһсыз. Бу, сәнин өз ишиндир. Анчаг
гануни эвләнмәк истәйәнлэр эввәлчэ кедиб ЗАГС-да гейд олунмалыдыр-
лар. Ондан сонра истәйирләр кэбин кәсдирмәк үчүн молла янына кет-
синлэр, истәйирләр кешиш янына, истәйирләр бир нәфәр молтаны мол-
ласы тапыб она кэбин кәсдирсинләр. Амма моллаларын икинчи ЗАГС
ачмаға ихтияры йохдур. Бу ишин ахыры кедиб кечмиш сийгәбазлыға
чыха билэр. Һәр эхлагсыз адам һәр растына кечән молла бир дөфә кэ-
бин кәсдирсә, лап ийирми дөфә дэ эвләнэ билэр. Биз буну да дейирик
ки, кечмишдэ һәр шәһәрин, һәр кәндин танынмыш моллалары оларды.
Чамаат хейир-шәр ишләри үчүн онлара мүрачидәт эдәрди. Инди исэ эрәб
әлифбасыны аз-маз билән (әслиндэ неч бир дини тәһсилэ олмайа)
дүкан кешикчиси, амбардар, рәкксаз, дәлләк, пинччи, чайчы, һамбал
вэ хүласэ ким истәсэ өзүнү молла кими гәләмэ вериб адамлары
алдадырлар. Ерли ичранийә комитәләри, район прокурорлары, милис
шө'бәләри дуа язмаг, чаду этмәк, кэбин кәсмәк вэ башга бу кими иш-
ләр үчүн чамааты соян фырылдагчыларын ишинэ көз юмурлар.

Бәли, «Кирпи»нин чавабы будур ки, молла һүсейн кими лотулар
Юнус Зейналов кими эхлаг дүшкүнләри илэ бир ердэ мүгәсирләр
скамясында отурмалыдырлар. Үмүмийәтлэ «кэбин оюнуна» сон гоюл-
малы, өзләрини молла гәләмэ верән фырылдагчыларла гәти мүбаризә
әдилмәлидир.

ЭВЭЗ САДЫГ.





Бу да бир нөв коллектив иш үсулидир.

ИНСАФ ЯХШЫ ШЕЙДИР

Баш һәким оlanda нә олар? Он дәфә бәд-бәхт һадисә баш верәндә, гой бирчә дәфә дә хошбәхт һадисә баш версин! һарада, һансы китабда язылыб ки, хошбәхт һадисәйә тә'чили ярдым көстәрмәк олмаз? Ким дейир ону? һадисә һадисәдир, һадисәнин бәдбәхти дә олар, хошбәхти дә.

Инсаф яхшы шейдир, баш һәким оласан машина эркин чатмая, онда нә баш, нә һәким?.. Өз малыдыр, өзү биләр, машины бәдбәхт һадисә еринә көндәрәр нә яхшы, хошбәхт һадисә еринә көндәрәр нә яхшы, бунун халга нә дәхли?! Мәсәлән, биринин бир хейир иши, тою, нишаны ола, өзү дә тә'чили ола, бәс онда языг баш һәким нейләсин? Онун «ЗИМ»и, «Победа»сы вә я «Москвич»и йохдур... Санитар машины ки, вар, ону той үчүн версә гиямәт гопмаз ки?

Гусар район хәстәханасынын баш һәкими Низам һачымурадовун баш һәкимлийинә сөз ола билмәз, анчаг районда ону хейрә-шәрә яраян бир адам кими дә таныйрлар.

Баш һәким бу ил тәкчә апрел айынын 8-дә вә бир дә 29-да хәстәхананын санитар машины илә хошбәхт һадисә еринә ярдым көстәриб, гоһум-гардашыны, дост-ашнасыны өз догма кәндинә — Ачахура вә Дағыстана тоя көндәрмишдир. Нә олар, мәкәр пислик эдиб? Адамлар пияда кедиб эзийәт чәкәсәйдиләр яхшы оларды? Низам бу иши кизлин этмәмишдир. Шоферларин элине 809657 вә 809063 нөмрәли йол вәсигәләри вериб өз мөһрү вә имзасы илә тәсдиг этмишдир.

Низам тә'чили ярдым машинынын тоя көндәрилмәсинә э'тираз эдәнләрә дейир:

— Инсаф да яхшы шейдир, ахы!.. Дүняда һадисәнин бәдбәхти дә олар, хошбәхти дә... һәр икисинә тә'чили ярдым көстәрмәк вачибдир. Мән нечә ки, баш һәким район эһалисинә хидмәт эләмәлийәм. һамыны бир көзлә көрмәлийәм. Истәр хәстә олсун, истәр сағлам. Истәр гоһум олсун, истәр яд... Нечә ола биләр ки, яд хәстәләрин мүаличәсинә фикир верим, амма өз гоһумларымын хейринә эл гатмайым?! Хәстәхана машины беш күн хәстәләр үчүн ишләйәндә, гой ики күн дә той-байрам үчүн ишләсин, нә олар, дүня дағылмаз ки?!

Догрудур, бә'зән хәстәләр көзләмәли олурлар. Машын тоя кедәндә хәстәхананын иши ләнкийир, дөвләтин бензини яныр, хәстәләрин чаны. һамам сую илә дост тутмағын өзү дә усталыгдандыр...

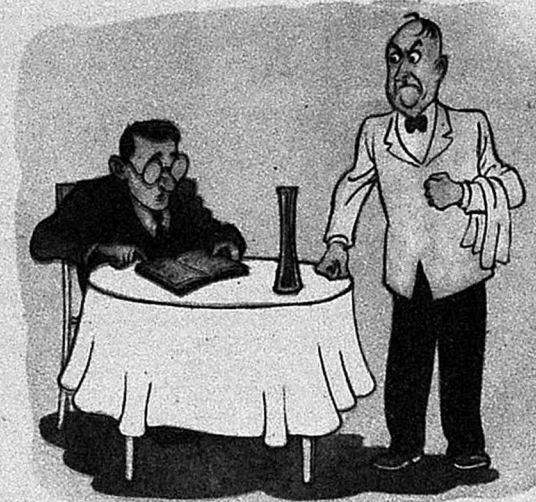
М. АСЛАНОВ

РЕСТОРАНДА

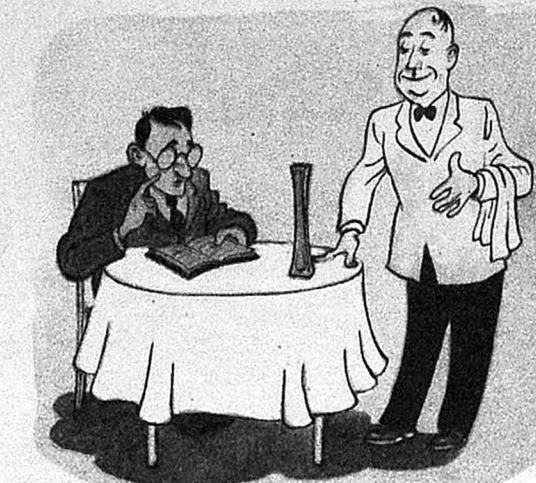
Рәсәм Гр. ОҢАНОВ



— Мәнә бир порс катлет кәтир!
— Яхшы.



— Бир бутулна да „Бадамлы“!
— ...



— Ики йүз грам да араг!
— Бах, буна дейирәм заназ!

БИР ТАЙ ГАЛОШ

Кечә саат он икидә Газах шәһәриндә Киров күчәси 51 нөмрәли эвин гапысы дөйүлдү. Эв саһиби горхуя дүшән ушагларыны сакит эдиб аяғынын учунда гапыя янашды.

— Ай кимсән?
— Мәнәм.
— Сән кимсән ахы, кечәнин бу вахты эрсиз арвадын гапысыны дөйүрсән?
— Ач көр нечә огланам, чайда балыг ян кедәр.

Гадын гапыны ачмады. Бир аздан сонра гапыя о гәдәр юмруг, тәпик дөйди ки, эвдә ушаглар гышгырмаға, агламаға башладылар. Сәсә гоншулар чыхды.

— Ай кимсән, гапыны сындыран?
Гара бир көлкә йола тәрәф гачмаға башлады. Гоншулар әлләриндә фанар, далынча йүйүрүб һәммин адамы йолда тутдулар. Фанар илә үзүнү ишыгландырдылар. Газах району тичарәт шө'бәсинин мүдирини көрдүкдә бир нәфәр эл верди.

— Бай, сизи хош көрдүк йолдаш Ислам Мейдиев! Сиз һара, бура һара? Бәс кечәнин бу вахты эрсиз арвадларын гапысыны нә үчүн дөйүрсүнүз?

Бир нәфәр орта яшлы арвад Мейдиевин лап абрыны төкдү.

— Нечә утанмырсан? Нечә гызармырсан? Өзүн дә райкоопиттифағын парткомусан. Районун тичарәтинин ейиб гызышмысан?

Мейдиев өзүнү билмәмәзлийә гойду.
— Сиз нә данышырсыныз, гапы дөйән кимдир? Юху көрмәмисиниз ки? Мән ишдән кәлирәм, хаһиш эләйирәм вичданлы адамлары ләкәләмәйсиниз.

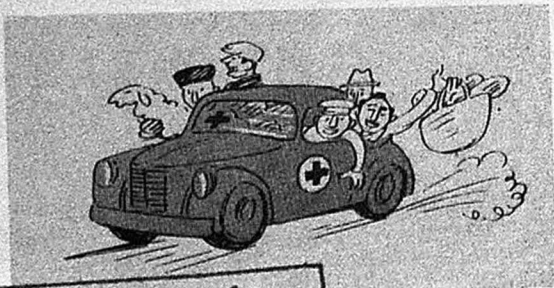
Мейдиев о гәдәр дил төкдү, о гәдәр өзүнү тәмизә чыхарды ки, аз гала гоншулар инанмышдылар. Бу заман эв саһиби элиндә бир тай галаш кәлиб галошу Мейдиевин башына чырпды.

— Ала, гачанда бары элә гач ки, төкүлүб итмәйәсэн. Галошун чыхыб бизим гапыда галыб.

Ортая күлүшмә душдү. Гоншулар көрдүләр ки, доғрудан да Мейдиевин галошунун бир тайы аяғында йохдур. О ки, вар данлайыб кетдиләр. Ислам Мейдиев кедәнләрин далынча маддым-маддым бахды, ахырда өз башына бәрк бир гапаз вурду.

— Башына даш дүшсүн ай Ислам! Мәшәди Ибад кими опутну киши нишанбазлыға кечә кетмәзди. Бәс сәнә нә әмр вачиб олуб ки, белә палчыглы кечәдә арвадбазлыға кедирсән?!

ДИЛБИЛМӘЗОВ



M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

1826

Долмок вэ Назир

Эзиз охучум, бу мөсәләни сән өзүн һәлл этмәлисән. Билірәм ки, бу чох да асан дейилдир. Чүнки ону һәлл эдәркән ишин һәр чәһәтини вичдан илә өлчүб-бичмәк лазым кәләчәкдир. Мәсәлә мәнним сосялист әхлагына гаршы олан һәрәкәтимин гүсуруну айдынлашдырмагдан ибарәтдир.

Бир дэфә мән вәзифәсини дашымадығым вә ола билсин ки, бундан сонра да дашымадығым адамын адындан истифадә этмишәм.

Бир нәфәр актйор достум илә Мачарыстанын шималында мэдәнийәт хадимләринин гурултайы кеңириләчәк шәһәрә кедирдим. Биз Череснешдә ләнкимәли олдуғ. Автомобилин мотору хараб олмушду. Өз арамьздыр, бу ләнкимәк мәнним үрәймдән иди. Машын мәнни йыргалайыб лап йормушду. Автомобилдән дүшүб бир аз варкәл эләмәк истәйирдим ки, аягларым ачылсын. Моторун тәмиринә азы бир саат вах лазым иди. Бирдән ағлыма бир фикир кәлди, дедим кедим һамама, юнуб йүнкүлләшим.

Һамама суюн тәрәвәти вә бухарын һәрәртиндән һәзз аларкән, башыма башга бир идея да кәлди. Дедим өзүмә кисә чәкдирим вә массаж эләтдирим. Гой сон ай эриндә, ичләсларда чаныма долмуш йорғунлуғ вә ағырлығ мәнән рәдд олсун. Айдындыр ки, дәлләк кисә чәкиб массаж эләйәндә инсан лап йүнкүлләшир. Достум фикрими бәйәнди. Мән о саат кисә чәкилән тәрәфә кедиб гапыдан асылмыш чит пәрдәни галдырдым. Пәрдәни аралайыб ичәри баханда көрдүм ки, арзума чата билмәйчәйәм. Мәнән габаг кәлмиш он нәфәрә гәдәр адам бурада отуруб нөвбә көзләйрди. Кисә чәкдирә билмәйчәйими достума дедим:

— Кефини поэма, бу саат мән сәни нөвбәсиз гәбул эләтдирәрәм!..

Буну дейиб һамамы бүрүмүш бухарын ичәрисиндә көздән итди. Неч ики дәгигә дә кечмәмишди ки, о, дәлләк илә биркә яныма гайытды. Дәлләк күләр үзлә мәнә:

— Буюрун!..—деди вә кисә чәкилән ери көстәрди. Мән тәзәчүбдән дүшүнмәйә дә мачал тапмайыб, онун дөлинча кетдим. Чох гәрибәдир ки, нөвбә көзләйәнләр дә әтираз эләмәдиләр. Әксинә, мәнни мейрибанлыгла гаршыладылар. Бунун сәбәбини баша дүшмәдим. Нәр һалда һөрмәт хатиринә мән дә баш әйиб онлара салам вердим. һамысы саламымы алды. Мән өзүмү итирмишдим. Биртәһәр кисә чәкилән отаға кирдим. Уста:

— Хаһиш эдирәм узанасыныз!—дейиб һөрмәтлә ер көстәрди. Сәсим чыхармайыб, тәслим олдум. Анчаг үрәйим яман дөйүнүрдү. Бу нә һөрмәтдир? Бу гәбулун сәбәби нә иди? Бу мөсәләни айдынлашдырмағ үчүн чох да дүшүнмәк лазым кәлмәди. Уста күрәкләримни сабунайыб сорушду:

— Йолдаш назир, бизим шәһәрдә чохму галачагысыныз?

Әкәр бу анда ағымда кавалы есәйдим, йәгин ки, чәрдәйи боғазымда галачагды. Нөрмәт вә гәбулун сирри бир анда мәнә мәлум олду. Эзиз достум мәнни нөвбәсиз юондурмағ үчүн көр нә кәләк гурмушдур.

Доғрудур, бунун тамамилә белә олдуғу мәнә йәгин дейилди. Бәлкә дә душдан ахан суюн шырылтасы вә адамларын сәсинин һәниртиси мәнни чашдырмышдыр? Гулагларым яхшы эшитмәмишди... Одур ки, никаран-никаран устә бахыб дедим:

— Нә дедяныз?

— Йолдаш назир, билмәк истәйирәм ки, бизим шәһәрдә чохму галачагысыныз?—дейә, уста суалыны тәкрар этди.

Достумун мәнни назир гәләмә вермәси һаггында артыг неч бир шүбһә галмады. Уста мәнни овушдурдуғча, дамарларымы юмшалтдығча мән хәял аләминдә элә дүшүнүрдүм ки, бу саат онун элиндән гуртаран кими ачыб дейчәйәм:

— Хаһиш эдирәм, мәнә назир дейиб чағырмаасыныз. Мән назир дейиләм. Достум сизинлә зарафат эдиб, мәнни нөвбәсиз юондурмағ үчүн бу кәләйи гурмушдур. Ричә эдирәм зарафатдан инчимәйәсиниз!

Чох тәссүф ки, бу сөзләрин һамысы мәнним фикримдә галды. Нәгигәтдә исә мән еримдән галхмадым, элә йтдығым ердә дедим:

— Шәһәриниздә бирчә саат галачағам.

Көрүрсүнүз сөзүн дүзүнү демәйә мәнә ирадә чатмады. Билмирәм, бу чәсарәтсизликдән олду, йохса кәләкбазлығдан олду, нәдән олду, мән назир олуб галмағ гәрарына кәлдим. Ләззәт илә узаныб өзүмү вермишдим устанын ихтиярына. О да мәнни йорғун дүшмүш һәгиги назир кими овушдуруб юмшалдырды. Мусигичи бармагларыны арфанын үзәриндә мәнә рәтлә кәздирдийн кими, дәлләк дә мәнним күрәкләримин, гылчаларымын үстүндә һәрләниб-фырланырды. О, чийинләримни овушдуранда дәриндән нәфәс алыб деди:

— Йолдаш назир, чох тәссүф ки, бизим шәһәрдә аз галачагысыныз?

— Нә этмәк олар, вәзифәнин ифасы буну тәләб эдир,—дейә мызылдайраг чаваб вердим. О, чийинләримдән гопуб, күрәйимә кечди, күчүнү орада сынамагда иди. Мән исә анчаг:

— Ухай,—демәкдән башга сәс чыхара билмәдим. Көрүнүр дәлләк усталығны назирин гаршысында нүмайиш этдирмәк истәйирди.

— Бәлкә кифәйтдир?—дейә сорушдум.

— Йох, күрәкләринизә бир балача да эл кәздирим, сонра...

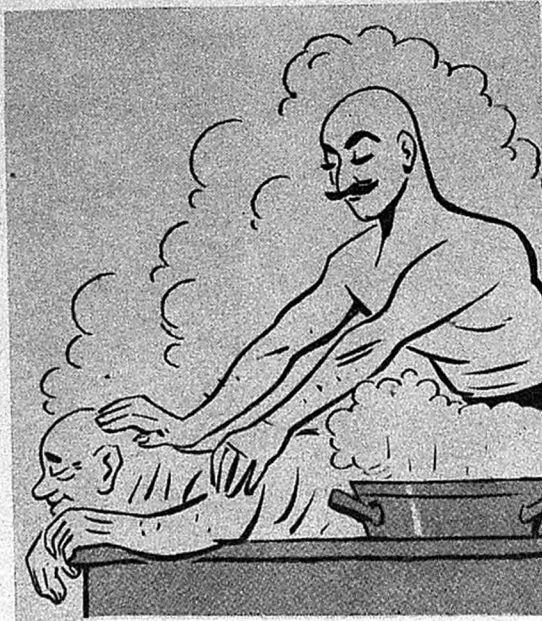
Мән көзләримни юмдум, һәр нә олачаг гой олсун, мән ки назирлийн бойнума көтүрмүшәм. Пәһливан күчүндә олан дәлләк көрүнүр дөвләт хадиминин мәнәббәтини газанмағ истәйирди. Она көрә илләрдән бәри элдә этдийн тәчрүбәнин һамысыны бурада ишләдирди.

— Йолдаш назир, сизинлә таныш олмағыма чох севинирәм!

Мән дә бу танышылығдан разы галдығымы демәйә һазырлашырдым, анчаг ағымдан бирчә кәләмә чыхара билдим:

— Әһ!..

— Йолдаш назир, билирсинизми, бизим бу



Һамама элә ишләр олур ки, эшитсәниз лап түкләриниз башынызда биз-биз дурар!..

— Элә шей ола билмәз!—сөзүмүн далысыны дейә билмәдим. Уста юмругуну бойнумун ардына гоуб белимин тири илә башашағы сүрүшдүрдүндән сөзүм ағымда галды.

— Бахыныз, элә көтүрәк гәтифә мәсәләсини... Билирсинизми йолдаш назир, бизим мүдир лап көз көрә-көрә гәтифәләри оғурлайыр.

— Ола бил...

— Инандырырам сизи ки, сөзүм доғрудур, оғурлайыр, сонра да пулуну бизим маашымыздан чыхыр.

Мән һардан билим ки, белә мәсәләләрдә назир нә этмәлидир. Бу йүксәк рүтбә мәнним аяғыма бухов олуб бағланмышды.

— Йолдаш назир, бу ишләримиз һаггында нә дейә биләрсиниз?—дейә дәлләк сорушду.

— Мәнә элә кәлир ки,...—яхшы ки, о эли илә мәнни дөшүмдән басды вә сөзүмүн далысыны демәйә гоймады.

— Сиз элә билмәйин ки, биздә анчаг гәтифә оғурланмагла иш гуртарыр, хейр, бизим мүдир Балит Коронкаи адлы бир кобуд адамдыр. Неч кимин һөрмәтини сахламаз. Йолдаш назир, сизи инандырырам ки, бәзән адамын лап һәвәси гачыр, ишләмәк истәмир.

Уста ишини гуртарды: яндан дуруб мәнә элә бахырды ки, куя һейкәлтәрәш гайырыб гуртардығы фигура бахыр. Мән ағыр нәфәс алараг ердән галхыб, скамяда отуранда о деди:

— Инди бир балача дүш гәбул этсәниз, йолдаш назир, онда өзүнүзү ийирми яшында оғлан кими һисс эдәрсиниз.

Мән әлими она узатдым, инди сонунчу дэфә имкан вар иди ки, өзүмү ифша эдәм. Енә дә хәялән элә тәсәввүр эдирдим ки, кирмишәм устанын голуна, һамаман чыхмышығ, күчәдә кәзә-кәзә кедиб бир кафеяә киририк, пәнчәрәнин габагында отуруб адама бир стәкан шәраб кәтиртмишик, мән дә бүтүн һадисәни ачыб она дейирәм. Лакин дәлләйин әлими бәрк сыхмасы мәнни хәял аләминдән айырды.

— Йолдаш назир, сиздән хаһиш эдирәм бизи яддан чыхармаасыныз!—дейә о, инам долу нәзәрләрлә мәнә бахды.

Бах, белә олду, мән сөзүн дүзүнү дейә билмәдим. Сонра машына минәндә вичдан эзабы мәнни инчитмәйә башлады. Мәнә элә кәлирди ки, инди һәмин дәлләк гайыдыб кедир эвинә, бир бардаг гатығы гоуб габагына, башлайыр емәйә вә арвадыны чағырыб дейир:

— Ай гыз, Барика, билирсән бу күн кимә кисә чәкмишәм?

Онун арвады гарагабаг адамдыр. Бу күн әринин кимә кисә чәкдийини билмәк онун нәйинә лазымдыр.

— Мән һарадан биләчәйәм!—дейә арвады чаваб верир.

— Яхшы-яхшы, билә билмирсән, мән дейәрәм, Барика! Сәнин әрин назирә кисә чәкмишдир.

— Назирә?

— Бәли!

— Сән?

— Бәли мән.

— Киши, инди ки, аллаһ ону сәнин әлине салмышды, кәрәк үрәйиндәкиләрин һамысыны йолдаш назирә дейәйдин.

— Демишәм, хатирчәм ол!.. Үрәйими бошалтмышам.

— Лап яхшы эләмисән. Бу кәрәк чохдан олайды.

— Чохдан олайды?! Бизим шәһәрә һәр күн назир кәлирми ки, чохдан олсун?..

— О да доғрудур. Көрәрсән, бу мүфтәхор мүдирин һаггыны өзүнә верәрләр...

Сиз мәнним вәзнийәти баша дүшүрсүнүз, мән нә эдә биләрдим? Гайыдым Череснешә, мәтләби ачыб устә данышым, дейим ки, мән сәни алдатмышам!..

Йәгин ки, инди назирин бу шәһәрә кәләмәси вә һамама юонмасы хәбәри аләмә яйылыб, һамама мүдиринин дә гулағына чатмышдыр. Будур о, мизинин далында отуруб гулағы сәсәдир, көзләйир ки, инди гапыны тагылдадачағлар. О, бизим устанын назирә кисә чәкдийини биләрәк, адам көндәриб ону янына чағыртдыр-

мышдыр. Гапы дөйүлдү. Дәллөк ичәри кирди, саламлашды.

— Йолдаш мүдир, мәни сиз чагыртдырмышсынызмы?

Мүдир ериндән галхыб бир- нечә аддым ирәли кетди, устаны гаршылайыб она эл верди.

— Тәбрик эдирәм!
— Чох сағ олун!
— Неч сорушмурсан ки, бу нә тәбрикдир?
— Йох.

Мүдирин имканы олсайды устая элә бир тәпик вурарды ки, дығырлана-дығырлана пил-ләкандан ашагы дүшәрди. Әфсус, әфсус... назир һамама кәлиб кедәндән сонра бу тәдбирә эл атмаг мүмкүн дейилди. О, өз һэйәчаныны кизләтмәк үчүн ири эли илә екә бурнууну овушдуруб, саймазяна сорушду:

— Һә... дост, о нечә иди?
— Ким?
— Ким? Куя билмирсэн... назир...
— Һә... һә... назирин дейирсиниз? Чох көзәл адамды, яхшы да йолдаш иди.
— Сөһбәт эләдиннизми?
— Бәли, белә бир иш олду!
— Нә барәдә сөһбәт эләдинниз?
— Орадан-бурадан... Сиясәтдән, филандан, бир нечә кәлмә дә гәтифәдән данышдыг...

Мүдирин әсәбләри кәркинләшди. О, креслоя йыхылды. Она элә кәлирди ки, куя дүнянын ахырыдыр. Элә хәял эдирди ки, назир бу саат катибә тапшырыб гәтифә мәсәләсини йохлатдырачагдыр. Уста исә гүрурла дуруб башыны юхары тутмуш вә мөһкәм даянмышды. Устая элә кәлирди ки, назирин өзүнә архаланмышдыр.

Охучум! Көрүрсүнүз, мәним мәс'улийәтим артдыгча, фантазиям инкишаф этдикчә, мәнә айдын олурду ки, доғрудан да кәрәк мән назир олайдым. Ән доғрусу о иди ки, мән Череснешә гайыдыб, өзүмү ифша әдәйдим. Әкәр мән буну эләмәсәм мүдир өзүнү дүняда ән гүдрәтли инсан саячаг. Кәрәкәк ки, назир өзү дә кәлиб мәсәләдән хәбәрдар олду, ону ишдән чыхармады. О, һятынын сонунәдәк һамама гәтифә оғурлаячагдыр. Бәс о намуслу дәлләйин мүгәддәрәты нечә олачаг? Языг өмрүнүн сонунәдәк демократиянын бүтүн принципләринә шүбһә илә бахачагдыр. Чүнки назир өзү эһмәткешләрин гайгысына галмайыб кетди.

Мән артыг бу вичдән әзабларына дөзә билмәйиб, ики күндән сонра Череснешә гайыдым. Һәйәчан ичәрисиндә өзүмү һамама салдым. Тәләсик палтарымы чыхарыб бирбаш дәлләйин янына кетдим. Кисә чәкилән ерә кирәндә, уста көзүмә саташды. О бир нәфәр узун адама кисә чәкирди. О саат мәни көрдү. Әлиндәки ишини бурахыб яныма кәлди вә...

Әзиз охучум! Элә бу вахт һятында ән марәтлы һадисәйә тәсәдүф этдим. Алдадыб ялан дедийим адам мәнә деди:

— Йолдаш назир! Чох сағ олун! Бүтүн ишләри гайдая салдыныз!.. Бизи мүдирин элиндән хилас әтдийиниз үчүн бүтүн коллективимизин адындан сизә тәшәккүр эдирәм,— дейиб о, мәним әлими бәрк-бәрк сыхды. Бах, бурада мәним вәзийәтим даһа да чәтинләшди. Енә дә өзүмү ифша әтмәдим, назир оларәг галдым. Инди ки, мән иши дүзәлтмишәм, даһа нә үчүн бу сәдагәтли вә тәмиз адамын мәним һаггымда олан тәсәввүрүнү позум?.. Гәтифә мәсәләсинин һәлл олдуғуну билирдим. Йәгин ки, белә олмуш олар: назирин һамама кәлмәси хәбәри ерли һөкүмәтә чатар, әһтимал ки, онлар да чагырыб устаны данышдырарлар, онун назир илә әтдийи сөһбәти биләрләр вә нәһайәт назирин мүдирин ишдән көтүрмәсини көзләмәдән, өзләри ону ишдән кәнар әдәрләр.

Бунула белә енә дә әсас мәсәлә һәлл әдилмәмишдир. Мән өмрүмүн ахырынадак Череснешә назир олуб галачагам. Устанын нәвә-нәтичәләри кәлчәкдә, сөһбәт дүшәндә дейә-чәкләр ки, кечмишдә бир назир вармыш, икичә күндә шикәйәтә бахыб тәдбир көрәрмиш...

Инди әзиз охучум, мәсәләни өзүн һәлл элә! Мән сосялист әхлагынын зиддинә һәрәкәт әтмишәм, я йох? Билирәм бу суала чаваб вермәк чох да асан дейилдир. Она көрә дә яшамаг лазимдыр ки, белә чәтин суалларын чавабыны тапа биләсән.

Мачар дилиндән тәрчүмә.



— Папа, бу гәдәр хаһишләрдән сонра енә дә мәни кәндә көндәрдиләр.
— һансы кәндә?
— Әрмәникәндә.
— Әлмәмишәм ки, зәнк вуррам, көчүрәрләр шәһәрә.

11 ОНУ ДИРЕКТОРДАН СОРУШУН!

Кировабадда, Шамхор йолунун башлангычында чохлу йүк машыны даянмышды. Шофер Муса Әлиев «ЗИС» машыныны габаға вериб кетмәк истәйәндә мән она яхынашдым.

— Сәфәриниз һарадыр?
— Афстафая.
— Мәни дә апарарсынызмы?
— Буюрун, янымда әйләшин.

Бизим далымызча кәлән бош машынар карван кими аста-аста кедирдиләр. Мән марагла нараг:

— Һаранын машыналарыдыр?— дедим.
— Газах автокалоннасынын,— дейә Әлиев чаваб верди.— Афстафа памбыг заводунун чийдини он күндүр ки, Кировабада дашыйырыг.
— Бәс нийә дәмир йолу илә дашымырлар?
— Орасыны кедин директордан сорушун!— дейә шофер чаваб верди, тәки пул чыхсын.

Мән даһа бир сөз демәйиб дүз Афстафая кетдим. Сәһәр тездән Афстафа памбыг заводунун партия тәшкилаты катиби Мәчид Абдуллаевә раст кәлдим; саламлашдыгдан сонра:

— Һәлә чийидиниз чохдурму?— дедим.

— Әһ! Бүтүн һәйәт долудур, дашыйыб гуртара билмирик,— деди.

— Бәс нийә дәмир йолу илә дашымырсыныз? Сиз ки, лап дәмир йолунун гырағындасыныз?!

— Ону директордан сорушун!— дейә Абдуллаев дә шоферин дедийини тәкрат әтди.

Директор орада олмадыгдан заводун мүһасиби Николай Голованова мүрачнәт әтдим.

— Афстафадан Кировабада 20 тон йүк тутан бир вагон үчүн дәмир йолу сиздән нечә манат пул алыр?— дейә сорушдум. Мүһасиб һесаблаыб деди:

— 162 манат.
— 20 тон йүкү машына дашыянда нечә манат верирсиниз?
— 700 манат.

— Нийә дәмир йолла дашытдырмырсыныз? Бу суала Голованов чаваб тапмады. О, әйнәйини алнына галдыраг бир мәнә, бир дә чөткәйә бахды. Сонра әсинин тонуну дәйишәрәк:

— Ону директордан сорушун,— деди.

О. ГОШГАРЛЫ

Рәссам Г. НАГВЕРДИЕВ



РАДИО:—Идман верилишимиз гуртарды, инди дә сәһәр юнмасына башлая биләрсиниз!

СУРЕНКИЛИН МЕЪМАНХАНАСЫ

Кечэдэн хейли кечмишди. Бакы мейманханасынын фойеси энэ дэ лэмншэ олдуғу кими адамла долу иди. Кими креслода мүркүлэйир, кими дэ юхулу көзлэрини овушдуруб бэркдэн эснэйирди. Нөвбэтчи пэнчэрэсинин янында даянан узун, арыг оглан гулунчуну сындырыб кэрнэшэндэ, Сурен Газарян бойнуну пэнчэрэдэн узадыб чымхырды:

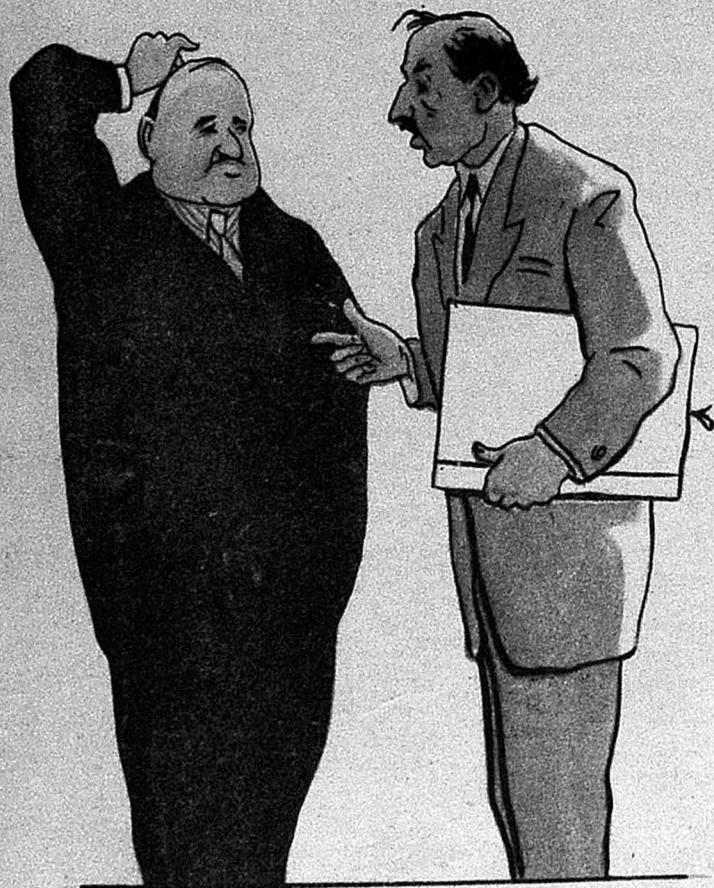
— Ай йолдаш, бура мейманханадыр, кэрнэшмэххана дейил.
Узун оглан өзүнү элэ алыб Сурени дилэ тутду:
— Ай Сурен кирвэ, инсафа кэл, бир ер вер кедим ятым, көзүмүн ачысы чыхсын. Узаг райондан кэлмишэм.
— Кэлмэйэйдин, сэнэ миннэтчи көндэрмишдим?..
— Нөкүмэт ишинэ кэлмишэм, нечэ кэлмэйэйдим?
— Кэлмисэн, хош кэлмисэн, ерим йохдур!..
— Вар, билирэм... ерлэри бош сахлайыб бизи инчитмэ!..
Сурен элини көйдэ ойнатды.
— Нэ олсун вар, еримиз вар, адамымыз да вар...
Узун оглан Суренин ишарэсини баша дүшмэди.
— Биз адам дейилик? Йохса элэ билирсэн пулсуз истэйирик. Кечэси нечэ элэйир чекини яз, пулуну ал!
Сурен эйри-эйри узун оглана бахыб кинайэ илэ күлдү..
— Неч бу да сөздүр? «Чекини яз пулуну ал». Мэн сизи ганачагы адам билирдим...

Бу заман арвады илэ ресторандан чыхан орта яшлы бир киши мейманхананын фойесиндэ даяныб бармагы илэ нэ исэ һесаблады вэ арвадына тэрэф чеврилди:

— Көрүрсэн, афиснанка бизэ он беш манат кэф кэлиб.
Арвады һейфисилэндисэ дэ, анчаг эринэ үрэк-дирэк верди:
— Эйби йохдур, бурдан яхшы гуртардыг... Көрөк мейманханада башымыз нэ кэлчэк... Сурен бизэ ер верчэк, я йох?
— Нийэ вермир, дэдэсиндэн мейманхана галмайыб ки, вермэсин?
Ондар нөвбэтчи пэнчэрэсинэ янашанда пиллаканын мейнчэрэинэ сөйкөнмиш чаван бир оглан зүмзүмэйэ башлады:
Ахшамлар, ай ахшамлар,
Шамлар янар, ахшамлар.
Эвлилэр эвинэ кетди
Бэс Суренин ишарэсини баша дүшмэйэн гариблэр харда ахшамлар?!

Чамаданларын үстүндэ отуруб мүркүлэйэнлэр диксиниб көзлэрини ачдылар. Кими кэрнэшиди, кими эснэди, һэмин киши арвады илэ бирликдэ нөвбэтчи пэнчэрэсинин габагындан эл чэкмэди.

Россан НӨЧӨФУЛУ



— Ятыб, юхуда көрдүм ки, лексиядаям, айылдым, юхум чин олду, көрдүм доғрудан да лексиядаям.

— Йолдаш Сурен, кечэ кечди ахы, янымда арвад хейлағы вар.
Сурен бир арвада, бир дэ кишиэ бахыб элини узатды:
— Паспортунузу көрүм!
Киши илэ арвад севинэ-севинэ паспортларыны чыхарыб Суренэ вердилэр. Сурен паспортларын вэрэглэрини о тэрэф-бу тэрэфэ чевирди, нэ фикирлэшдисэ, энэ паспортлары кери гайтарды.
— Нэлэ еримиз йохдур!
— Олмамыш олмаз, яхшы бах.
— Мэнэ инанмырсыныз, эйб олсун!
— Бэс инди биздэн сонра кэлэн о йоғун кишиэ нийэ ер вердин?— дейэ гонаглардан бири һирслэ сорушду; Сурен башыны пэнчэрэдэн байыра узадыб кинайэ илэ чаваб верди:
— Гуш вар этин ейэрлэр, гуш вар эт едирдэрлэр.
Гонаглар бир-биринин үзүнэ бахдылар.
— Бу нэ сөздүр? Биз гушуг, йохса адам?!
Сурен пыггылдайыб күлдү:
— Баша дүшмэдиниз?.. Аталар дейиб ганана бир ишарэ... Сиз мейманхана дүшэн адама охшамырсыныз, охшасайдыныз мэнэ баша дүшэрдиниз... Йэгин биринчи дэфэдири... Кедин о күнчдэ отуран, Нурулла чэкмэнизи силдирин, о сизи баша салсын.
Бу заман Нурулла аяггабысыны силдириб кэлэн базбурутлу киши баягдан көзлэйэнлэрэ этинасыз бир нээр салыб паспортуну чыхартды, үзүнү күнчэ тэрэф дөндэриб вэрэглэрин арасына нэ исэ гойду вэ Суренэ верди. Сурен чэлд паспорту алды, ачды, арасындакыны көрөндэ көзлэри парылдады.
— Хош кэлмисиниз!.. Нечэ күн галачагыныз?
Сурен Газарян гейд дэфтэринэ нэ исэ язды, сонра паспорту дэмир сандыга гоюб йолдашыны сэлэди.
— Галабэйов, достун кэлиб, гэбул элэ!
Галабэйов эввэл тэччүблэ йоғун кишиэ бахды, сонра көзүнү Суренин көзүнэ зиллэди, Сурен беш бармагы илэ нэ исэ ишарэ вурду. Галабэйов бу ишарэни баша дүшүб чэлд чамаданы көтүрдү.
— Буюрун, кедэк, хош кэлмисиниз!.. Ушаглар нечэди? Ванналы отаг истэйирсиниз, ваннасыз?
Баягдан нөмрэ көзлэйэнлэр һай-күй салдылар.
— Чаным, биз нөкүмэт иши үчүн Бакыя эзам олунмушуг, бу да дөвлэтин мейманханасыдыр, нэ үчүн чамааты инчидирсиниз?
Бу сөзлэр Суренэ тэ'сир этмэди. О, башыны сол чийинэ тэрэф айэрэк мээлум-мээлум дейирди:
— Эзиз гонаглар! Башыныз үчүн еримиз йохдур!.. Бэлкэ сагалы гырхдырмышам,— дейэ мэнэ инанмырсыныз?!
Баягы гонагы раһатлайыб гайыдан Галабэйов, элини белинэ гоюб данышанлара чымхырды.
— Башымызы дэнк элэмэйн дэ!.. Ер йохдур, вэссалам!..
Гонаглардан бири өзүнү сахлая билмэйиб һирслэ ирэли ериди.
— Шикайэт дэфтэрини мэнэ верин! Гой бары дәрдинизи язаг, мейманхананын директору Папашвили өлчү көтүрсүн.
Буну эшидэн Галабэйов Суренин янына кечди.
— Шикайэт дэфтэрлэриндэн бирини вер язсын. Папашвили өзү биздэн горхур. Одур, директор кэлди, дәрдинизи дейин!..
Гонаглар көрдүлэр шикайэт дэфтэри долуб, язмаға ер дэ йохдур вэ язылан шикайэтлэр һаггында неч бир өлчү көтүрүлмүр. Директорун янына кетдилэр. Суренлэ Галабэйов һаггында о ки, вар дедилэр... Директор онлары чох мэдэни гаршылады, дәрлэринэ шэрик олуб деди:
— Сизэ ятмаға ер лазымдыр һэ?.. Сурен илэ Галабэйову көрүн!..
Ер версэ онлар верчэкклэр! Нэр икиси көрүб көтүрмүш, дил билэн, сөз анлаян адамдыр... Чохдандыр бурда юрд салыблар, мэн ки, онлардан зэррэ гэдэр инчимэмишэм. Кедин онларын янына!..
Һамы бир сэлэ диллэнди:
— Кетмишик, э... ер вермирлэр..
Гонаглар сәһэрэ гэдэр кирчэккдэки гаранлыг ердэ мүркүлэдилэр. Сәһэр ачылды, яманлыг Сурен илэ Галабэйова галды. Ер алыб ятанлардан бириси дүшүб шәһэрэ чыхмаг истэйирди ки, кирчэккдэ даянан гонаглары көрдү..
— Сиз нэлэ дүнэндэн бурадасыныз?..
Гонаглар бир сэлэ:
— Сурен дейир ки, ер йохдур..
— Чаным, нечэ ер йохдур, мэн ятан отагда үч чарпайы, гоншу отагда да дөрд чарпайы бош иди.
Бир нэфэр кәнардан:
— Мэним дэ янымда ики ер бош иди,— деди вэ тэччүблэ сорушду:
— Бэс Сурени көрмэмишсиниз?!
Гонаглар энэ дэ бир сэлэ дедилэр:
— Нечэ көрмэмишик, ахшамдан Суренин сифэтинэ бахмырыгмы?..
Кәнарда чэкмэ силмэклэ мэшгул олан Нурулла пыггылдайыб күлдү:
— Элэ көрмэйи демирлэр, э... Башга чүр көрмэк лазымдыр... Суренин дэ балалары вар, Галабэйовун да. Директор Папашвилинин һэлэ балаларындан башга, мин дәрди вар. Нийэ баша дүшмүрсүнүз?! Он күн бурада даянасыныз, ерлэр бош галачаг, сизэ вермэйчэкклэр... Үчү дэ «принсипиалны» адамдыр..
Доғрудан да «Бакы» мейманханасынын «хөзөйинлэри» өзлэри демишкән чох «принсипиалны» адамдырлар.. Онларын дилини билмэйэн «нөмрэ» ала билмэз...

Ш. ТАҒЫЕВ (Гарякин)
Н. ЭЗИМОВ (Чулфа)
Н. ФЭРӘЧОВ (Нахчыван)



— Арвад, сәңин ағлынча, мәнә һансы һесабадан пенсия версәләр яхшыдыр? Ахы өзүн билирсән ки, отуз илдир алвер эләйирәм, буну нәзәрә алачаглар, я йох?

Тәзә мәнзилә көчдүк. Арвад отаглары сәлигәйә саланда деди:
— А киши, стулларымыз мөһкәм дә олса атадан-бабадан галма шейләрдир. һамысы көһнәлиб, тәзә мәнзилә ярамыр. Кәлсәнә сәһәр ба-
зара чыхыб беш-алты дәнә стул алаг?!

Арвадын сөзүнү ерә салмадым. Сәһәр дуруб мағазая кетдик. Мағаз-
ада Степанакерт шәһәр сәнае комбинатынын бурахдығы биринчи нөв
стуллар галаг вурулуб йығылмышды.

Стуллардан бирини көтүрүб о ян-бу янына бахдым вә мөһкәмли-
йини йохламаг үчүн үстүндә әйләшмәк истәдим. Мағазә мүдири буну
көрәндә тез мәним яныма йүйүрдү.

— Отурма, отурма гардаш,— дейиб стулу мәним әлимдән алды.

— Нә үчүн отурмайым, горхурсан ки, сынар?..

— Йох, гардаш, она көрә демирәм, апарыб әвдә отурарсан. Арха-
йын ол, йохламаг-зад лазым дейил. Малымыза сөз ола билмәз, нечәси-
ни истәйирсинизсә көтүрүн, аллаһ хейир версин!..

Алты дәнә стул көтүрүб. әвимизә кәлдик. Арвад стуллары тәзәчә
отага дүзмүшдү ки, гапымыз ачылды вә ики нәфәр гонаг ичәри кирди.
Гонагларә тәзә стулларда әйләшмәк үчүн ер көстәрдик. Онлар еничә
әйләшиб раһатланмаг истәйирдиләр ки, һәр икиси шараппылты илә да-
лы үстә кетдиләр ерә. Арвадымла мән тез онларын голтугларына кириб
аяга галхыздыг. Узләриндән көрүнүрдү ки, бичарәләр бәрк әзилмиш-
диләр.

Мәсәләдән һәлә хәбәримиз йох иди. Арвад да, мән дә элә баша
дүшмүшдүк ки, гонаг сәрхошдур. Бир гәдәр өзүмүзә тохтаглыг вериб
этрафа бахдыг. Гонагларын отурдуглары стуллар парча-парча олмушду.

Мәсәлә бизә айдын олду. Гонагларын да бабәлларыны һаһаг ерә
юмушдуг. Гәрәз, онлары бир тәһәр йола салыб чох пешиманчылыг чәк-
дик.

Сәһәрисә күнү арвадла белә мәсләһәтләшдик ки, стулларын ске-
летләрини голтуғумуза вуруб Степанакерт шәһәр сәнае комбинаты мү-
диринин янына кедәк вә әһвалаты она һағыл әдәк. Сонра бу фикирдән
вәз кечдик. Билдик ки, комбинатын мүдиринин янына биздән башга
чохлаы кедиб, анчаг онларын сөзүнә гулаг асан олмайыб.

Т. ЧИНКИЗ.

Кирпи гардаш!

ӘЗИЗ КИРПИ!

ЙОЛДАШ КИРПИ!

Йәгин ки, сиз сиркләрдә көзбағлыча
оюнларыны көрмүшсүнүз. Бир дә көрүр-
сән ки, алабәзәк будканын ичәрисиндә
отурмуш ики адам бир үфүрүмдә көз-
дән йох олур. Бир аз сонра адамлар
енә дә өз ерләриндә көрүнүрләр.

Бизим Агдам шәһәринин мәркәзиндә-
ки чайхананын чайчысы Бөйүккиши
Әскәров да бизә көзбағлыча оюнлары
көстәрир. Бу яхынларда Азәртичарә-
тин Агдам шәһәринин ишчиләри һәм
чайхананы йохлайыб Әскәровун өз хей-
ринә ишләдийини мүйәйән этмишләр.
Азәртичарәтин гәрарына әсасән Әскә-
ров совет тичарәт гайдаларыны кобуд-
часына поздуғу үчүн вәзифәсиндән кә-
нар әдилмиш вә чайхана бинасы һәм
күн сөкүлүб ерә гоюлмушдур. Буну өз
көзүмүзлә көрмүшдүк. Анчаг сәһәри
көзүмүзү ачыб көрдүк ки, һәм
чайхана енә дә өз ериндә пейда олмушдур.
Бөйүккиши дә голларыны чырмайыб чай
пайлайыр. Дүзү буна инанмадыг.

Чайчынын сөзләрини эшидиб инан-
дыг. Бөйүккиши дүканы енидән ачмасы-
на әтираз әдәнләрә дейирди:

— Мәнә дә Бөйүккиши дейәрләр. Гәнд
мәним, чай мәним, самавар мәним—
дүканы да ки, өз чибимин пулу илә
тикдирмишәм... Кимә нә дәхли вар?!
Һәр адам мәнә бата билмәз. Далымы
дага даямышам.

Бөйүккишинин тә'сири бир нөмрәли
емәкхананын чайчысы Әли Агаевә дә
кечмишдир. О да бу яндан батыб, о ян-
дан чыхыр.

Әзиз Кирпи! Дейәсән, район тәшки-
латлары белә мө'чүзәчиләрлә бачара
билмәйәчкәләр. Горхуруг онларын тә'си-
ри Агдамын башга тичарәт ишчиләринә
дә кечсин.

И. АҒДАМЛЫ.

Тбилисидән Евлах районуна гайыт-
малы идим. Автобус стансынсында
мәндән башга көзләйәнләр дә вар иди.
Чох көзләдик, ахырда автобус кәлиб
чыхды. Дүзү мән чох тәәччүб эләдим,
көзләримә дә инанмадым. Машын авто-
бус олмағына автобус иди. Анчаг авто-
бусун ичәрисинә галаг-галаг йығылмыш
кәләм кисәләри бир мәнә дейил, бүтүн
сәрнишинләри тәәччүбләндирмишди.

Күман әтдик ки, автобус бизи кө-
түрмәз. Амма шофер сәхавәтли оғлан-
лар кими машынын гапысыны ачыб
деди:

—Һә, кими көзләйирсиниз? Буюрун ичә-
ри, вахт кечир, йолчү йолда кәрәк.

Буну эшидән сәрнишинләр машына
долушдулар. Аяг үстә дуранлар оту-
ранлардан чох иди. Мән дә пәнчәрәйә
сөйкәниб даянмышдым. Машын һәркәт
эләди, шофер кетдикчә сүр'әти арты-
рырды. Автобусда бир той башланды
ки, кәл көрәсән. Сәрнишинләр мусигисиз

рәгс әдиб әлдән дүшдүләр. Арада гол-
габырғасы әзилән дә олду. Мән шоферә
яхынлашыб гулагына пычылдамаг и-
стәйирдим ки, бир аз аста сүрсүн,
амма даныша билмәдим. Дилим ики
дишимин арасында сыхылыб галды. Сәр-
нишинләрдән бири мәнә көмәк олуб
сәсләнди:

— Ай шофер, яваш сүр, баш-көзүмүз
әзилди.

Шофер деди:

—Ай чаным, нийә аяг үстә дурмусу-
нуз, отурун кәләмләрин үстүндә, бун-
дан да юмшаг ер тапмаягасыныз ки?

Хүләсә, Евлаха чатана гәдәр бизим-
ки бизә кәлди. Нә гәдәр чалышдыг, шо-
ферин фамилиясыны өйрәнә билмәдик.
Бирчә буну өйрәнә билдик ки, бу, Евлах
автобазасынын АХ-85-42 нөмрәли, „ГАЗ
51“ маркалы машыныдыр.

Г. ОРУЧОВ.

КИРПИ ГАРДАШ!

Юхары бойландым, көрдүм әли порт-
фелли ушаглар һүндүрлүйү беш метр
олан сәкинин үстүндә даяныб ата-ана-
ларыны көзләйирләр. Инди мәнә мә'лум
олду ки, нәрдиванлар нә үчүндүр?

Бакы шәһәр ичрайыя комитәси бу-
рада асфалт ишләри апаранда күчәни
беш метр ашағы салмышдыр. Сәкинин
бири исә юхарыда галмышдыр, нә олар
ки? Анчаг бурая икичә пилләкан да дү-
зәлтсәйдиләр, чамаат чыхыб-дүшәндә
өзү илә нәрдиван дашымазды.

Кирпи гардаш! Бу күчәнин хырда
ушаглары мәнә мүйәллимә охшадыб ба-
шыма топлашдылар вә хаһиш эләдиләр
ки, бу мәсәләни сизә язым. Ушаглар
дейирләр ки, бәлкә „Кирпи“ бу ишләрә
көмәк эләди.

М. МӘММӘДОВ

Редактор — Әвәз Садыг Редакция һей'әти: М. Абдуллаев, И. Ахундов, С. Гәдирзадә, К. Казымзадә,
С. Мәликов, Г. Мәммәдли, И. Нәчәфеулу, М. Раһим, С. Раһман, С. Рүстәм.

„Коммунист“ гәзетинин нәшри. Редакциянын адреси: Бакы, Коммунист күчәси, 11/13. 4-чү гапы, 2-чи мөртәбә. Тел. 2-67-17. Мбунә гиймәти: айлыгы 3 манат.

ФГ 05350 Сифарыш № 283 Тиражы 40.000. Кағыз форматы 70x105м. Чапа имзаланмыш 2/VI 56

Азәрбајҹан ССР Мәдәнийәт Назирлигинин 26 комиссар адына мәтбәәси. Бакы, Әли Байрамов күчәси, № 3.

M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanası

1926

Совет Һокумәтинин гәрарилә Совет
силәһли гүввәләринин миғдары 1.200.000
нафәрә дәк ихтисар әдилмәкдәдир.

1200000

